asiasana

1/00
27. vsk.

asiasana

osoite:
c/o informaatiotutkimuksen
laitos
pl 607
33101 tre

email:
asiasana@uta.fi

painopaikka:
juvenes print
tampere 2000
issn 0356-0139

toimittajat:
petti erkkola
hanna helén
riikka homanen, vast.
hanni maula
laura mäkelä
lepe parviainen
mari saikkonen
pirjo savilahti

valokuvat:
riikka homanen
laura mäkelä
markus sommers
olli turtiainen

kansi:
riikka homanen

sisältö:

vastaavan toimittajan palsta 3

puheenjohtajan palsta 4

vuosi 2000 alkoi... 5

uudet kourat vallankahvassa 6

krakow proze! 9

access 2000 13

mikä maa on mansikka 15

munch & supernaiivi 18

OODI TURISTILLE

Ostin viikon edestä lomapäiviä ja olin aikani jouten. Lensin Walesiin, maahan, jossa ilmakin on vaniljapirtelöä. Lähetin kotiin hauskan kortin ja istuin kuppilassa tuijottamassa ihmisiä.

Jälleen on uusi tutkimusmatka käymättömille korpimaille alkamassa. Minusta tuli sopuli ja vielä vastaava sellainen. Hetkinen, kui mää? Minähän olen se, joka jopa viikonloppuloman jälkeen on taantunut verbaaliksi tunkioksi. Jumalten kostoksi on tähän mennessä riittänyt onneksi oman tuotannon lukeminen. Ja aina minä häpeän ankarasti ja mietin, kuinka mikään elävä olento voi saada sanat niin rumiksi. Mutta miten tästä eteenpäin? Tuskinpa opiskelijabudjettini sallii neljän kokonaisen painoksen realisointia. Taitaisi pelkkä ajatuskin viedä pohjan joukkoviestinnän perimmäisemmältä idealta.

Eikä mitä, on elämä pullaa. Tämä on haaste ja haaste on hyvä asia. Ei se mitään, että minulla on pelonsekaisia tuntemuksia kaikkeen enemmän mutkikkaaseen tietojenkäsittelyyn kuin levykkeen asettaminen asemaan, ja että olen jokseenkin täysi turisti artikkelin kirjoittamisessa. Varsinkaan ei merkitystä ole sillä, että luettavananne olevaa numeroa vääntäessäni poru ja sanainkuvailematon pelko puskivat päälle, milloin ilmaisukömpelyyden iskiessä, milloin koneen kenkkuillessa. Noina pimeinä taiton täyteisinä öinä yritin kaihoisasti muistella millaista oli pelätä eniten maailmassa Pelle Hermannia.

Tästä lähtien minä ja Asiasana olemme pakettitapaus. Vaikka maailma olisi minulle tuppisuu, niin minä en! Minulla on uhoa ja visiota, muu tulkoon myöhemmin. Kenties jo ensi numerossa tämä salolaisnarsisti sanailee muutakin kuin itseään.

Siispä kumarran luottamustanne.

Tehkäämme jokaisesta Asiasanasta loistava.

Todella loistava.

Arkipäivän Asiasana.

Kiitos.

Riikka Homanen

Sananen varapuheenjohtajalta

Luojan kiitos, on helmikuu. Vuosituhat on käynnistynyt jo ihan oikeasti, eivätkä edes tietokoneet suostuneet kaatuilemaan: parisuhteeni ikivanha 386 pyörii niin kuin ennenkin, tosin vuodessa 1983. Vaalipäiväkin on onneksi ohitse, maallamme uusi presidentti ja voi taas avata telkkarin törmäämättä Tarja! Esko! -kaksintaisteluihin. Tässä kuussa voi jo alkaa odottelemaan kevättä ja soittelemaan kesätyöpaikkoja, ja jos oikein hyvin käy, joku muistaa minua ystävänpäivänä.

Marraskuussa minut nakitettiin rakkaan ainejärjestömme varapuheenjohtajaksi, johon sen kummemmin asiaa ajattelematta suostuin. Yhtäkkiä olinkin jo tekemässä ainejärjestöavustusta minuuttiaikataululla, suunnittelemassa tulevia kokouksia, kasailemassa TEP-päivää ja hajoamassa kilon palasiksi. Kauteni vallankahvassa on kuukauden päästä ohi: oikea puheenjohtajamme Katja palaa Lontoosta työharjoittelusta.

UDK:n kevätkauden suunnitelmiin kuuluu ainakin jo perinteiksi muodostuneita hippoja sekä Kintulammen kevätretki toukokuun alussa. Ekskursiotakin on suunniteltu, ehdotuksia vierailtavista paikoista otetaan vastaan mielellään. Maaliskuun kohokohdaksi muodostunee TEP- eli TyöElämäPäivä: ihan oikeita töitä tekevät ihmiset tulevat kertomaan meille kuinka niitä työpaikkoja oikein saa.

Laajakaarinen kädenheilautus kaikille: tämä oli minun 15 minuuttiseni julkisuudessa. Hyvää kevääänjatkoa.

Mari Saikkonen

VUOSI 2000 ALKOI, MUUTTUIKO MIKÄÄN?

Vaihtui vuosi, muuttui
vuosituhat. Kuultiin riskit.
Nähtiin vaarat, uhat.
Kaatuu tietokoneet, alkaa vuosi
nolla!
Voiko kukaan ilman dataa
olla?

Jodipurkit loppui apteekeista
huolissaan kun oltiin
naapureista.
Suomessa on turvallista
voimaa,
Venäjää taas monet tästä
soimaa.

Uuden vuoden viinilasit
shoppaan,
hatun vielä viskaan
ostoskoppaan.
Mihin joutuu kaikki tämä
kama?
Arki kun on kohta jälleen
sama.

Luultiin: millennium tietää
rahaa.
Vaan hah, eivät aavistaneet
pahaa.
Ökyjuhlat vältti Suomen kansa,
vietti suuren hetken kotonansa.

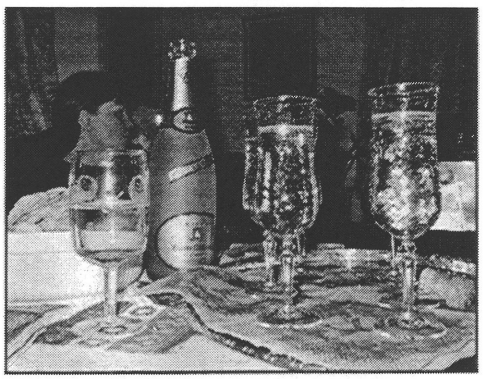
Raketteja moni meistä osti
mielialaa pauke ehkä nosti.
Helsingissä parhaat näköalat
Nippon tietää taivaan taiteen
salat.

Kirjastoissa katos'
varaukset.
Saimme silti kuulla
lohdutukset:
viipymättä sujuu tenttiin
luku,
kokonaan ei tietomäärä
huku.

Omaa mieltä gradun jättö
painaa.
Onko konevanhus pian vainaa?
Helpotus on siksi suuren suuri,
apurini vakaa on kuin muuri.

Turhia siis monet uhkakuvat.
Toimii sähkö, koneet
laskeutuvat.
Varasimme turhaan
kynttilöitä.
Niin kuin ennen voimme
jatkaa töitä.

Tämä hetki koskaan toistu ei.
Se meidät uuteen aikaan
kenties vei.
Jospa silti muistaisimme sen:
ihmiselle joka päivä
ainutkertainen.

teksti:Hanna Helen
kuvat:Olli Turtiainen

Uudet kourat vallankahvassa

...eli UDK:n hallitus vuodelle 2000 esittäytyy

Ylärivi vasemmalta:Riikka, Laura, Mari S., Tanja, Mari L.
alarivi vasemmalta:Sanna ja Pirjo

Uutukaisten aivotuksia ja edesottamuksia selvittääkseni kyselin heiltä seuraavia: 1) Kuka olet ja mitä pestiä hallituksessamme harteillasi kannat? 2) Oletko koskaan ollut kateellinen kenellekään tai mistään? 3) Oletko koskaan kokenut hurstimaisia himoja, haluja tai mielitekoja? 4) Sana on vapaa.

1) **Tanja Hjerppe** eli juuri se, jonka joku ehkä tunnisti eilisen Aamulehdestä 26.1.2000 ;). Ja olen siis uuden hallituksemme sihteeri sekä kv-vastaava.
2) Jaa, kateushan tunnetusti on suomalaisten perisynti, mutta en ainakaan tunnusta omalta kohdaltani.
3) Enpä juuri ole. Kai sen voisi luokitella jopa jonkunlaiseksi itsekkyydeksi, mutta...
4)Kävin viimeksi eilen tuolla Hervannan loistavilla hiihtoladuilla. Keli oli mahtava ja suksi luisti. Näin alkutalvesta on kyllä myönnettävä, että kuntohuippu odottaa vielä itseään. Liikuntaan houkuttelu itse asiassa kuuluu kai enemmän liikuntavastaavalle, mutta hyvän asian puolesta haluaisin minäkin nyt haastaa kaikki udk-laiset hiihtämään! Ja kv-vastaavan asemassa omien kokemusten pohjalta suosittelen Saksaan moikaamaan ihania ihmisiä ja tutustumaan uusiin. (Toivottavasti suunnitelmat myös toteutuvat...)

1) **Mari J. Saikkonen**, varapuheenjohtaja ja kopovastaava.
2)Kerran olin kateellinen eräälle asunnosta jossa eräs asui: parkettilattiaa ja holvikattoa ja saunaa siinä punatiilisessä talossa hämeenpuistossa. Tunne meni onneksi pian ohi.
3) Himot, halut ja mieliteot kohdentuvat yleensä pieneen, mutta tärkeään elintarvikkeeseen eli salmiakkiin. Tupakka aiheuttaa myös vastaavia tuntemuksia ja parisuhdeihminen, jos hyvin käy ;)
4)Jaa-a. Ehkä varoittavana esimerkkinä voisin kertoa, ettei kannata mennä "vain katselemaan" pieniin kauppoihin, joissa on hellyttäviä/hyvännäköisiä myyjiä. Olen ostanut mm. X-Files -pleikkaripelin kauniilta rastatukkaiselta pojalta eräästä tamperelaisesta pelikaupasta - enkä edes omista pleikkaria! Surullinen on myös ruman, epäkäytännöllisen ja kestämättömän Pierre Cardin -laukkuni tarina. Myyjätyttö näytti siltä, ettei ole kaupannut kassin kassia koko päivänä, liikkeessä oli vain rumia tätien laukkuja, ja säälistä minä sitten ostin PC:ni, kalliilla hinnalla ja myöhemmin katuen.

Aina kateellinen kaikille ja ihan kaikesta!

1) **Katja-Leea Klemola** ja puheenjohtaja suurimman osan kautta, vaikka toistaiseksi sitä ei ole vielä paljoa huomannut.
2) En ainakaan erityisemmin haluaisi kokea kateuden tunnetta, mutta sanotaanko mieluummin että ihailen ihmisiä, jotka ovat saaneet syntymälahjaksi paljon kärsivällisyyttä ja pitkää pinnaa.
3) Hmm, kuulostaa varsin arkipäiväiseltä: Ihmisiin, suklaaseen, kenkiin, viiniin, maailmalle, kotiin...
4)Saanks mä lähettää terveisiä...okei, eli paljon terveisiä Lontoon hulinasta kaikille sinne Tampereelle ja muillekin jotka lukee tätä.
Työt on alkanut sujumaan ihan kivasti ja kohta lähetämme rakkaan lapsemme ihan Internettiin asti. Lontookin on alkanut tulla tutuksi kaikkine kasvoineen, ja vähitellen olenkin alkanut kaivata maiseman vaihtoa ainakin viikonlopun ajaksi. Kertoilen lisää kuulumisia sitten maaliskuussa tai jos ideoita riittää niin vaikka lisää seuraavassa asiasanan numerossa.

1) Minä olen **Sanna Leppäniemi** ja pidän juhlia ja huolehdin ympäristöstä, elikkä siis virkistys- ja ympäristövastaavahan minä olen.
2) Aina kateellinen kaikille ihan kaikesta!
3) Eihän näin sairaita voi kysellä julkisesti...tai ainakaan tunnustaa.
4)Yritän kaikkeni, mutta tulosta ei tunnu syntyvän... Mitä hittoa ihmiset musta yleensäkään haluaa tietää?? Koko ajan heilun jossain, vaikka mielessä pyörii ainoastaan sohvalla loikoilu. Kaikki on kivaa mun mielestä, ainakin joskus.

1) **Mari Lankinen,** tänä vuonna UDK:n taloudenhoitajana
2) Inhimillisyyteni myöntäen tunnustan, että monestakin asiasta olen kateellinen. Juuri tällä hetkellä esimerkiksi olen erityisen katkera siitä, ettei minulle ole suotu hyviä unenlahjoja, vaan kuten niin monena muunakin yönä, myöskään eilen en väsymyksestä huolimatta saanut unta ennen pikkutunteja. Tänään siitä on sitten kärsitty.
3. Hurstimaisuuden käsitteen syvin olemus ei suostu minulle aukenemaan, joten joudun tylysti vastaamaan: en tiedä. *(makkaraista, brutaalia, vaahtoavaa himoa. Toim. huom.)*
4. Olen tavallisen erilainen ihminen, jonka ulkokuori ei välttämättä pidä sisällään ihan sitä mitä lupaa. Tykkään eläimistä, talvesta, kirjoista, musiikista ja useimmista ihmisistä. En tykkää saamattomuudesta johtuvasta typeryydestä, aiheettomasta itsekehusta enkä autolla ajamisesta kaupungin keskustassa. Minua vaivaa

pohjaton tiedonjano, joka osaltaan varmaan minut tälle alalle ajoikin (kirjaston -tädeillähän on lähes rajoittamaton pääsy kaikkeen tietoon). Olen kuitenkin omakohtaisestikin todistanut, että joskus tieto lisää tuskaa ja siksi olenkin valmis hyväksymään sen, ettei kaikkea voi tietää.

1)Olen **Laura Mäkelä** ja toista vuotta mukana UDK:n hallituksessa. Toimin sosiaalipoliittisena ja tasa-arvovastaavana eli multa voi tulla kyselemään neuvoja vaikkapa asumistukiongelmien vaivatessa tai parisuhteen takkuillessa. Neuvoni ovat toivoakseni hyviä mutteivät kalliita.
2) Olen kateellinen niille, joiden puolesta vanhemmat maksavat vuokran ja puhelinlaskun joka kuukausi. En kuitenkaan paheksu tuota tukitoimintaa -jos vastaavaa olisi tarjolla, ottaisin sen hetkeäkään epäröimättä vastaan. Mutta kyllä sitä näinkin pärjäillään, en ole katkera.
3) Aina toisinaan tekee mieli aiheuttaa yleistä hämmennystä sanomalla jotain täysin odottamatonta ja häkellyttävää. Saan moisesta kovat kiksit.
4)Arvostan hysteriaa. Voimakkaat tunne-elämykset, olivat ne sitten hyvänruuan, seksin tai voimakkaan väsymyksen aiheuttamia, saavat aikaan elämän parhaat hetket. Hetket, joina jokainen aisti on herkkänä ja pieninkin ärsyke tuottaa mielettömiä väristyksiä ja pistää hekottelemaan asioille, jotka normaalisti sivuuttaisi mitättöminä.

1)Olen **Pirjo Savilahti** ja delegoin kulttuuri- ja liikuntapuolen tehtäviä eteenpäin...
2) Olen kateellinen poika-ystävälleni, koska sillä on niin upea tyttöystävä. Lisäksi tietysti kaikille kauniiden ja rohkeiden roolihahmoille, koska niitten elämä on niin paljon kiinnostavampaa kuin omani.

Arvostan HYSTERIAA.

3) En, osaan hillitä himoni ja hallita haluni.
4)Toivoisin vakavasti sanottuna, että ihmiset innostuisivat lähtemään kaikenlaisiin juttuihin mukaan, sillä sellaista mahdollisuutta,että aktiviteetteja ehdotellaan puoli-ilmaiseksi omalla sähköpostilistalla lähes päivittäin ei varmaan tule tulevaisuudessa olemaan!!

1) Minä oon **Riikka Homanen** ja niskassani roikkuvat tiedotusvastaavan ja Asiasanan vastaavantoimittajan askareet.
2) Olen kateellinen niille uhkarohkeille ihmisille, jotka tuntevat enemmän kuin kolme koirarotua ja tietävät sen kioskin, josta saa kympillä karkkia koko viikonlopuksi. Joopa joo.
3) Päivittäin tunnen makkaraista himoa kieltäytyä velvollisuuksista ja yhteiskunnasta, karata jonnekkin korpikuusen kannon alle punomaan koreja ja kirjailemaan mielettömiä taruja.
4)Minä en osaa puhua ruotsia. En sitten yhtään. Nökötän yhteikuntatieteilijöille pakollisilla ruotsin luennoilla hermostunut hymyntynkä kasvoilla ymmärtämättä sanaakaan. Vastailen kysymyksiin mitä sattuu mieleen ruotsiksi muistumaan, joskus se on en hund, joskus åbo akademi. Opettaja ja kurssitoverit pitävät minua varmasti pahasti nuppirikkoisena pakettina. Tilannettani ei varmasti paranna se, että lisäilen surullisiin kommunikointiyritelmiini joskus vahingossa englantia ja sekoitan kaikki persoonapronominit. Oma ykkössuosikkini on mölä-ytykseni: "Skulle jag skrev av dig till mig eller something." Tarkoituksenani oli kysyä, että pitäisikö minun kirjoitta jotain itsestäni sinulle tai jotain vastaavaa (Olin nimittäin poissa kaksi luentoa ja sillä välin muut olivat kirjoittaneet itsestään pienen jutun opettajalle.). Juhlaa riittää vielä suveen saakka.

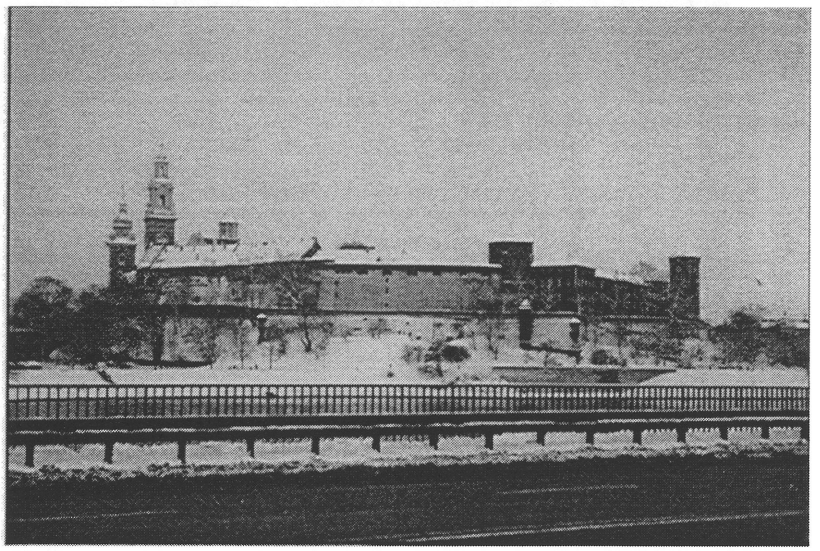

teksti & kuvat: Laura Mäkelä

Krakow prosze!

Kymmenhenkinen informaatiotutkimuksen opiskelijoiden ja heidän avecciensa joukko värjötteli lauantaiaamun pakkasessa Tampereen linja-autoasemalla. Useimpien yönystävien suunnatessa samoihin aikoihin baareista kotiin olivat nämä valmistautuneet viikkoon Krakovassa, Puolan epäilemättä kauneimmassa kaupungissa. Matkalaisten alibina opiskelu- ja työstressistä vapautumiselle toimi kyseisessä kaupungissa tammikuun lopulla järjestetty kirjasto- ja informaatiotieteen symposiumi, jota kutsutaan salaperäisesti BOBCATSSSiksi.

Krakovan tärkeimpiin kuuluva nähtävyys, Wawelin linnakukkula, Wisla-joen sillalta nähtynä.

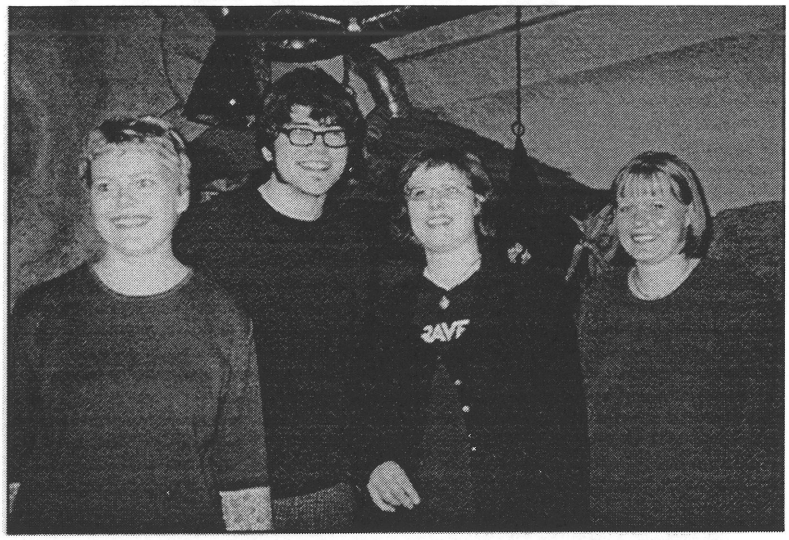
Huomioita ja selontekoa matkaviikon varrella sattuneista tapahtumista ja kertyneistä kokemuksista...

BOBCATSSS 2000

Tämän kirjainyhdistelmän takaa paljastuu kansainvälinen kirjasto- ja informaatioalan symposiumi (tai konferenssi), jonne saapuu vuosittain osallistujia niin Kroatiasta kuin Pohjoismaista ja Saksasta. BOBCATSSS sai alkunsa Alankomaissa, Hogeschool von Amsterdamissa tohtori Ruud Bruynsin aloitteesta. Konferenssin ideana on tiivistää informaatio- ja kirjastoalan opiskelijoiden ja ammattilaisten välistä yhteistyötä. Kunkin konferenssin on järjestänyt jonkin BOBCATSSSin jäsenmaan yliopisto-opiskelijat.

Tämänvuotisen eli kahdeksannen konferenssin organisoivat Danmarks Biblioteksskolen ja Krakovan Jagiellonian yliopiston opiskelijat yhteistyössä. Konferenssitiloina toimivat Jagiellonian yliopiston Agricultural Academyn tilat, joissa oli viileän raikas ilma mutta rento ilmapiiri; ihmiset hymyilivät toisilleen tuttavallisesti (mikä häkellytti jäyhää suomalaista) ja välipalatarjoilukin oli suorastaan herkullinen. Muutenkin paljon mainostettu 'BOBCATSSS-spirit' oli selvästi aistittavissa niin varsinaisen konferenssin kuin siihen liittyvien juhlintojen aikana: em. tri Bruyns suhtautui enemmän kuin suopeasti nuorten opiskelijanaisten seuranpitoon ja meno äityi toisinaan jopa villiksi niin konferenssin avajais- kuin päättäjäisbileissä!

Na pomoc!

Ruotsalaiset ja tanskalaiset tuttavuutemme Lise, Fredrik, Maria ja Gry muikeina viimeisen Krakovan-lounaan jäljiltä.

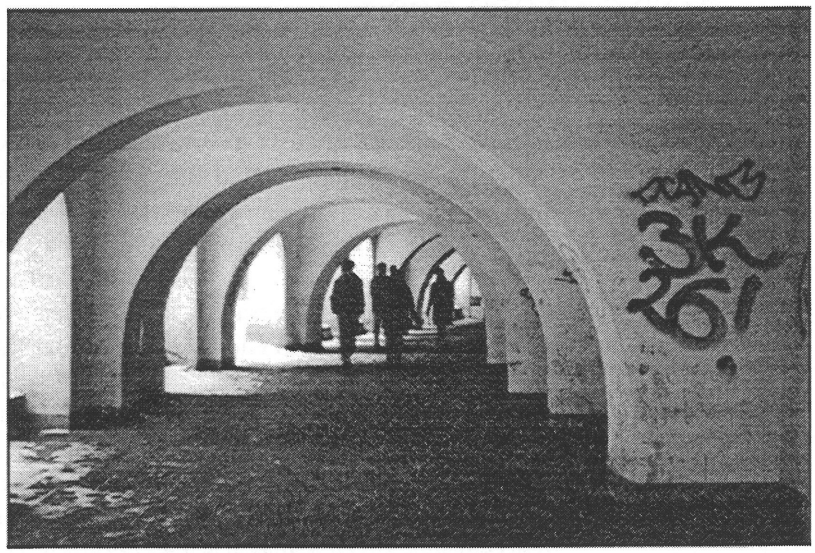
Suklaamannapuuroa

Krakovassa vallinnut keli oli hienoinen pettymys etelän lämpöä kaivanneille opiskelijoillemme. Petollisen paksu ja liukas, alikulkukäytävissä ja kauppojen kaakeleilla harmaanruskeaksi tahnaksi muuttunut loskainen lumi kasteli turistien(kin) kengät ja jäädytti varpaat hetkessä tunnottomiksi – etenkin kun paikasta toiseen siirryttiin lähes poikkeuksetta jalkapelillä. Ikävämmältä räntäsateelta kuitenkin säästyimme ja loppuviikosta aurinkokin vilautteli lämpöään paksun pilvimassan rakosista.

Koleudesta huolimatta vaeltelu vanhan kaupungin kaduilla ja kujilla oli (vähintään) punaisen nenän ja kohmeisten käpälien arvoinen kokemus: kaupunki oli säilynyt natsiajan koettelemuksista huolimatta historiallisena myös pintapuolisesti, sillä uudet, kolkot liikerakennukset puuttuivat kaupungin romanttisen vanhojen rakennusten seasta käytännössä kokonaan. Erityisesti mieleen painuivat kauppa-aukion muhkea ja koristeellinen kauppahalli sekä lukuisten kirkkojen ja moskeijoiden goottilaiset tai muuten vain komeat muodot.

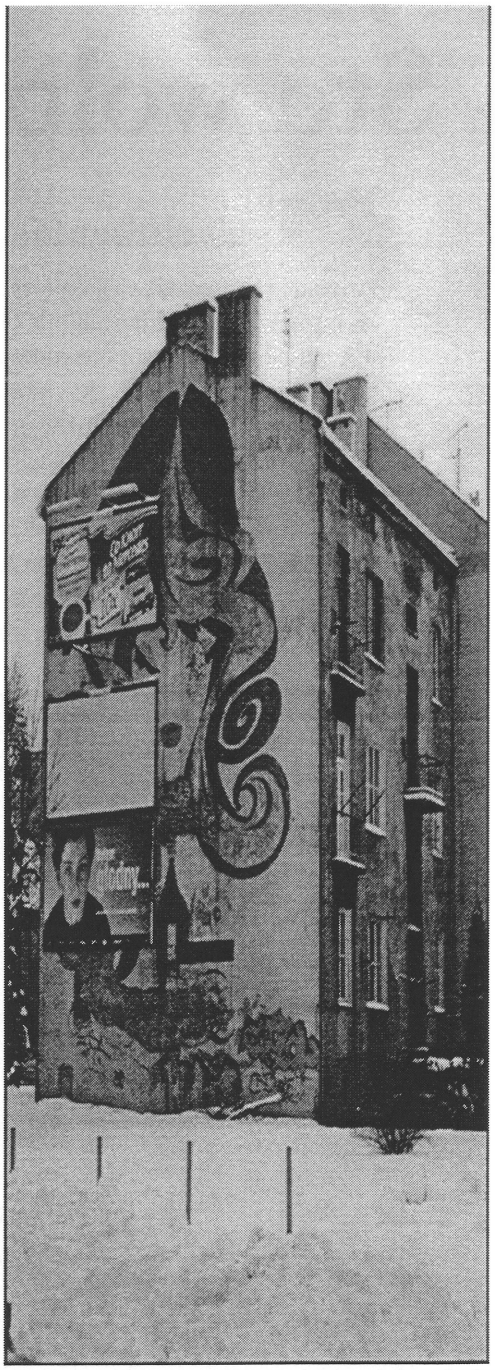
Pohjoinen ulottuvuus

Konferenssin parhaimpiin anteihin kuului tutustuminen muunmaalaisiin informaatikko-opiskelijoihin. Lähinnä tämä kanssakäynti rajoittui pohjoismaalaisiin ja hollantilaisiin – kenties väite pohjoismaalaisten keskenään samankaltaisesta mentaliteetista ei ole aivan perätön. Ruotsalaisten ja tanskalaisten kanssa katsoimme vieroksuen sivusta muun väen riehaantumista BOBCATSSSin päätösjuhlissa (jotka muuten järjestettiin japanilaisen kulttuurin keskuksessa 'Mangghassa'). – Ja koetimme löytää kunnon jatkoja jostain vielä kahden aikaan yöllä auki olevasta baarista, jollaista ei tainnut olla olemassakaan. Mutta sähköpostiosoitteita tuli kuitenkin vaihdettua ja näin ollen jonkinmoisia suhteita solmittua naapurikansojen kanssa. Mikä ei ole hullumpi asia Tanskaan tai Ruotsiin opiskeluvaihtoon lähtöä suunnittelevien kannalta.

Hotel Cracovia

Reissun ehkä hehkeimpiin yllätyksiin lukeutui yöpymis- ja oleskelutilamme, hotelli Cracovia. 60-luvulla restauroidun matalahkon mutta leveän talorakennuksen sisältä paljastui agenttityyliin viittaavasti sisustettu, kummasti pop-henkeä ja venäläistä mafiosotyyliä huokuva luksushotelli. Ainakin itä-eurooppalaisen vaatimattomaan ja jopa nuhruiseen hotellikulttuuriin tottuneelle Cracovia oli hotellien Hotelli: eteisaulan marmorilattiat ja –pylväät, mafia-nahkasovat (joita oli kaksi settiä!), tyylikkäällä fontilla tehdyt hotellin nimikyltit ja suureellinen portaikko tarjosivat ylevät puitteet konferenssiviikon vietolle. Tuplahuoneissa oli kussakin kaksi erillistä huonetta (olohuone ja makuuhuone) sekä näiden lisäksi tilava eteinen ja iso, kaakeloitu ja puhtauttaan kiiltelevä kylpyhuone. Ja mikä parasta, jokaisessa kylpyhuoneessa oli amme, jossa kohmettuneet raajansa saattoi sulatella pitkäksi venyneen kaupungilla vaeltelun jälkeen. Ja siemailla paikallista munalikööriä 'Advocaattia' kuumassa vedessä nuokkuessaan.

Seinämaalaukset ja rakennusten kylkiin kiinnitetyt jättimainokset olivat Krakovassa pop!

Nie rozumiem...

Pierogeja ja muuta mukavaa

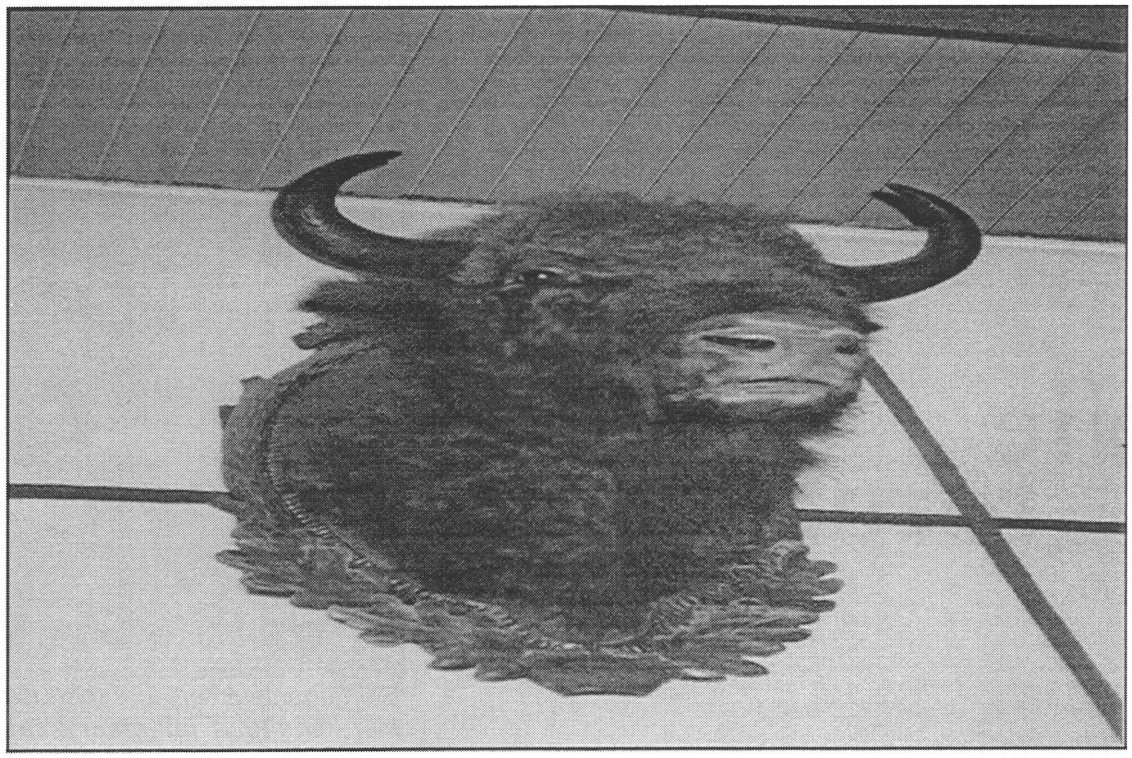
Puolan valuutan zlotyn heikko kurssi antoi Tampereella itsensä köyhiksi tunteville opiskelijoille tilaisuuden viettää luksuselämää ja käydä joka ilta ulkona syömässä. Krakovasta löytyivät niin intialaiset, kiinalaiset, ranskalaiset kuin perinteisen puolalaisetkin ravintolat. Ja ruoka oli (lähes poikkeuksetta) hyvää. Ranskalaisessa 'Orient Ekpressissä' illastaessa muutamalle matkalaiselle jopa pukkasi tippaa silmäkulmaan mykistävän taivaallisen aterian ollessa ohitse. Ravintolan taustamusiikkina soinut acid jazz vielä nostatti tunnelmaa entisestään.

Paikallinen ruokakulttuuri oli kuitenkin omanlaistaan, kuten asiaan kuuluu. Pierogeja, pieniä lihanyyttejä kokeiltuaan ei tarvinnut testata enää toista otosta todetakseen herkun sopivan paremmin paikallisen suuhun. Pieni pettymys olivat myös ranskalais-espanjalaisessa ravintolassa tarjoillut 'tortillat', jotka osoittautuivat suolaisenmakeiksi paksuiksi pannukakuiksi. Suomalaisten koetinkivi ulkomaanmatkoilla, kahvi, oli yllättäen(!) Puolassa yhtä surkeaa kuin esim. Unkarissa: likaisenruskeaa ja vahvan näköistä, mutta lähes mautonta velliä. Muutamasta kahvilasta löytyi kuitenkin myös cappuccinoa ja muutenkin parempaa kaffetta. Ja olut oli, totta kai, maistuvaista ja väkevää!

Sto wolowina, dziekuje!

Prosze! – palveluhenkisyyttä puolalaisittain

Palvelu krakovalaisissa kaupoissa ja putiikeissa, jopa hotellissamme, oli aivan omaa luokkaansa. Hymy asiakaspalvelijan huulilla oli harvinaisuus, joka pantiin ihmetellen merkille. Palvelukulttuuri viittasi neuvostoajasta tuttuun ajatukseen 'asiakkaat ovat välttämätön riesa, jota täytyy sietää vaikka hampaat irvessä'. Ravintolassa tilattu ruoka täytti kuitenkin yleensä odotukset (ja toisinaan jopa ylitti ne), lukuun ottamatta jo mainittuja pannukakku-tortilloja. Englanninkielentaito sen sijaan ei ollut joka paikassa itsestäänselvyys, mutta yritys oli hyvä niin henkilökunnan kuin meidänkin tahollamme. Ilman puolantaitoakin kaupungissa pärjäsi siis hyvin – kunhan oli oppinut, mitä proszesanalla kussakin tilanteessa tarkoitettiin. Pehmeästi lausuttuna (proshe) se tarkoitti 'Ole hyvä' tai 'Käykää sisään', mutta tiukan komentavalla äänellä tokaistuna sanalla ilmeisesti käskettiin 'Häipykää, olkaa hyvä!'. Tylyyn palveluun tottui kuitenkin nopeasti ja jossain vaiheessa ei enää kaivannutkaan R-kioskin tädin tekopirteitä 'No hei, mitä kuuluu?' –huikkauksia.

Puolalainen estetiikka

Krakovassa naiset olivat tummankauniita, kuten varmaan muuallakin Puolassa. Miehet puolestaan muistuttivat sotapoikia ajeltuine päineen ja maskuliinisine vaatetuksineen ja olemuksineen. Vaihtoehtoisempaa olemusta (kummankin sukupuolen suhteen) saattoi löytää vain joistain baareista tai suosituilta turistikaduilta. Sukupuoliasetelmat vaikuttivat ainakin pohjoismaisen turistin näkökulmasta vanhanaikaisilta: 'naiset olivat naisia ja miehet miehiä'. Katukuvasta sai etsimällä etsiä naista ilman korkokenkää – ja jos sellaisen äkkäsi, oli kyseessä varmasti turisti tai tuore maahanmuuttaja. Venäläisnaisiin verrattuna puolattaret olivat kuitenkin kevyemmällä kädellä ehostettuja ja muutenkin länsimaisemman näköisiä. Rehellisyyden nimissä täytyy kuitenkin myöntää, että pohjoismaiseen tasa-arvoon ja androgyniaan tottunut suomalaistyttö tunsi itsensä moneen otteeseen poikamaiseksi ja mitäänsanomattoman näköiseksi ylvään kauniiden ja toisinaan hyökkäävästi käyttäytyvien puolattarien seassa.

ACCESS 2000

Teksti: Lepe Parviainen
Kuva: Laura Mäkelä

"Go out and lobby!"

Maanantaiaamuisessa symposiumin avajaissessiossa Charles Oppenheim Loughborough'n yliopistosta puhui aiheesta "The future of intellectual property in the information society", käyden läpi tekijänoikeuslakien ja informaatioteknologian suhteita. Oppenheimerin mielestä nykyiset sisältöjä ja tekijänoikeuksia suojaavat lait ovat riittävän vahvoja ja lisäksi hän huomautti, että tasapaino käyttäjien ja tekijöiden välillä on kunnossa useimmissa maissa. Lakien tiukentaminen johtaisi vain nykyhetkellä vallitsevan konsensuksen rikkoutumiseen. Sen sijaan oikeus saada pääsy tietoon on hyvin tärkeä osa informaatioyhteiskuntaa. Senpä vuoksi kaikkien informaatioalan ammattilaisten pitäisikin lobata ahkerasti oikeuden puolesta.

Tanskalainen Mogens Damm jatkoi perustelemalla, miksi informaation saatavuus on niin kriittinen tekijä siirtyessämme nyt uudelle vuosituhannelle (kukaan ei onneksi huutanut väliin "ei se vielä vaihdu!"). Perustelut olivat vanhat tutut demokratia, sivistys ja kansalaisten aktivointi päätöksenteossa. Damm kävi läpi UNESCON yleisten kirjastojen manifestiä ja sen jaloja periaatteita, kunnes yleisö kyynelehti liikutuksesta. Nutturoiden lakattua tutisemasta Damm jatkoi esittelemällä IFLA:n FAIFE-hanketta, jonka tarkoitus on edistää sananvapautta ja vapaata pääsyä tietoon. FAIFEsta oli myöhemmin symposiumin aikana myös workshop. Damm oli Oppenheimin kanssa samoilla linjoilla korostaessaan kirjastoammattilaisten velvollisuutta lobata päätöksentekijöille kirjastojen tärkeyttä tasapuolisena pääsykanavana tietoon.

Kopiointi, erityisesti elektronisen materiaalin kopiointi on herättänyt huolestusta myös EU:ssa. Onkin annettu ehdotus uudesta tekijänoikeusdirektiivistä, joka toden teolla haittaisi eurooppalaista kirjastolaitosta kieltämällä vapaan pääsyn elektronisiin tietolähteisiin kirjastoissa. Mogens Damm näkikin hyvin tärkeäksi kirjastoalan ja poliitikkojen välisen yhteistyön tekijänoikeus- ja saatavuusasiassa.

Seksiä ja salaisuuksia

Tiistaina päivä alkoi kaikkien yhteisellä sessiolla, jossa olinkin yllättäen ainoa suomalaisväriä tunnustava. Osaa sinivalkopossesta ei näkynyt koko päivänä. Missauksen kohteena oli ehkä symposiumin tasokkain esitelmä, brittiläisen Paul Sturgesin "Secrets, sex and software piracy: The future of access to internet content". Kohuotsikosta huolimatta hyvinkin asialliskriittinen paperi pureutui internetin eetokseen sekä 'tietynlaisten' verkkosisältöjen arveluttavuuteen ja mukanaantuomiin ongelmiin. 'Secrets' viittasi tietosuojaan ja luottamukselliseen materiaaliin verkossa, 'Sex' verkkopornoon lieveilmiöineen sekä muuhun vahingolliseen aineistoon, 'Software piracy' puolestaan ilmiselvemmin tietokoneohjelmapiratismiin ja muuhun laittomaan kopiointiin.

Myös Sturges totesi, että kansalaisyhteiskunta verkossa tulee olemaan hyvin vahvasti kirjastoista riippuvainen. Ohjeina alan ammattilaisille Sturges tarjosi seuraavia: suojelkaa materiaalin laatua koskevia standardeja, tarjotkaa informaation käsittelyyn tarvittavia taitoja koko yhteisölle, kehittäkää institutionaalisia menettelytapoja tiedon saatavuuden suhteen, kampanjoikaa informaatiokysymyksistä. Siis jälleen: lobatkaa sananvapauden ja saatavuuden puolesta!

Neilhardwick-klooni Clive Cochrane esitteli kiinnostavan kuuloista verkkopalvelukokonaisuutta "The national grid for learning", jonka avulla brittiläisissä kouluissa päästään käsiksi erilaisiin opetusmateriaaleihin ja viestitään yli koulurajojen.

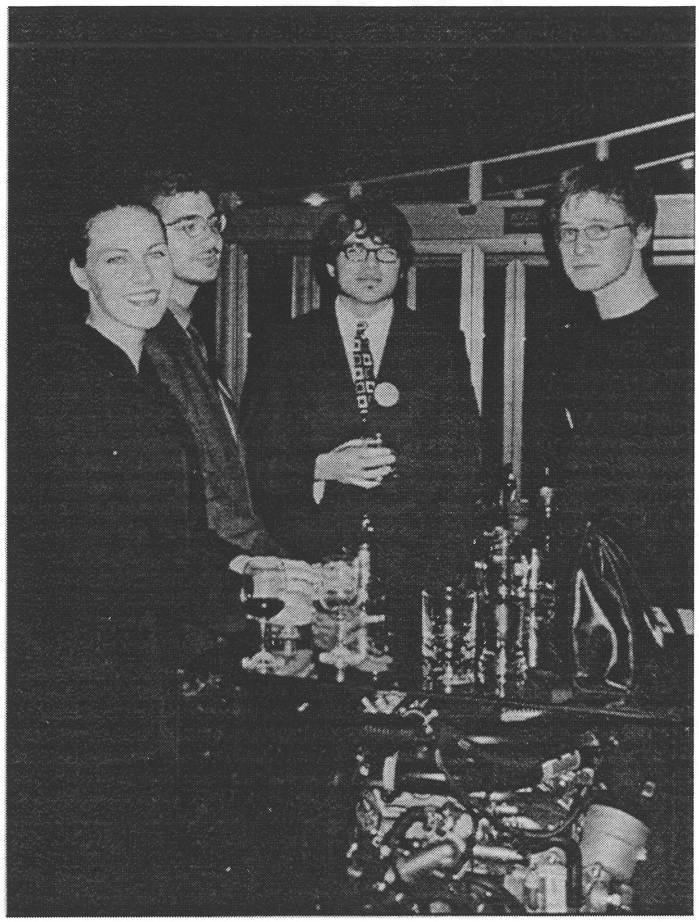
Ahdistus ja nutturankiristys

Yksi tuskallisimmista kokemuksista tänä vuonna oli eittämättä turkkilaisen Bengu Caparin ulkolukuesitys informaatiopolitiikan ja tiedon saatavuuden kehityksestä Turkissa. Kuohkeahiuksinen turkitar luki verk-kai-sel-la enk-lan-nil-laan kasan papereita eikä suostunut lopettamaan edes kun session esittelijät pyysivät sitä ajan ylityttyä roimasti. "Wan moor minit" venähti noin vartiksi ja kaikkien riemuksi britti Clive Cochrane nukahti penkkiin – mikä olikin session kiinnostavinta seurattavaa.

Keskiviikkona koettiin Viikon positiivinen yllättäjä eli slovenialaisten opiskelijoiden ryhmä, joka puhui otsikon "Excuse me, how do I commit suicide?" alla pääsystä eettisesti kyseenalaiseen materiaaliin yleisissä kirjastoissa. Kiinnostavana lähtökohtana opiskelijoiden empiiriselle tutkimukselle oli kirjastonhoitajien eettinen koodi, jonka mukaan kirjastonhoitaja ei saa puuttua asiakkaan aikomuksiin käyttää tietoa miten ikinä haluaa. Tutkimuksen tuloksena olikin, että kirjastonhoitajan tavanomaisin reaktio oli tyynen rauhallinen kysyttäessä mm. nekrofiliasta tai itsemurhan tekemiskeinoista.

Monumentaalinen loppu

Irlantilainen Ann Cleary piti yhden symposiumin vaikuttavimmista ja esiintymiseltään miellyttävimmistä esitelmistä otsikolla "Citadels or Information Arcades? New Library buildings and access to information". Kyse oli siis siitä, millaisia nykyarkkitehtuurin luomat monumentaaliset kirjastot ovat käytettävyyden ja tarkoi-tuksenmukaisuuden kannalta ja mitä sanattomia viestejä ja ideologioita kirjastorakennukset kantavat. Uudet suuntaukset suosivat runsaasti lasia ja kokeellisia muotoja, jolloin varsinaiset funktiot ja henkilö-kunnan työergonomia voivat olla koetuksella. (Haluaisitko sinä luetteloida lasiseinän takana ihmisvilinässä kun kirjasto-kahvilasta raikaa jazz?) Esitelmän jälkeisellä kahvitaoulla minä, Mari ja Arttu hyökkäsimme keskustelemaan arkkitehtonisista kysymyksistä ja Foucault'n innoittamasta valta- ja diskurssipohdinnasta. Cleary kuuntelikin vuodatustamme kohteliaasti.

Asiallista meininkiä konferenssin päätösjuhlassa: Katja, Mikko, Fredrik ja Tomi nauttivat juomatarjonnasta.

Loppusessiossa käyttivät juhlalliset puheenvuorot järjestäjäkomitean puheenjohtaja, luultavasti nti Ditte Christensen, Carl Gustav Johannsen Danmarks Biblioteksskolesta, Oslo University Collegen Journalistiikan ja kirjasto- ja informaatiotieteen laitoksen opiskelijaedustaja sekä Vilnan yliopiston opiskelijaedustaja. Järjestäjien kehumisen ja kiittämisen ohessa Johannsen kertoi symposiumin takana vaikuttavista valintaperusteista – opiskelijoilla on aina ollut viimeinen sana papereiden valinnassa, vaikka joskus on kitkerääkin kamppailua käyty siitä, mitä voidaan symposiumiin sisällyttää. Ilmeisesti laitoksen henkilökunnalla on ollut toisinaan hiukan opiskelijamielipiteestä poikkeava käsitys symposiumin luonteesta.

Mikä maa on mansikka?

- vaihto-oppilaan ristipaine

Moni vaihto-oppilas on onneton lähtiessään, ollessaan ulkomailla ja palatessaan kotimaahan. Mikään ei ole koskaan hyvin, aina jää jotain rakasta taakse ja tulevaisuus pelottaa. Kannattaako sitten lähteä mihinkään, jos tuloksena on vain jatkuvaa kärsimystä?

- Paluuta ei ole

Vaikka laukkujaan lentokentän terminaalissa kasaavan Matkalaisen matkalipussa saattaa hämäävästi lukea meno-paluu, ajatus luvatusta paluusta ei lohduta vieraaseen maahan verekseltään paiskattua. Ensimmäinen ajatus on hämmennys, ja tämä ajatus on tullut jäädäkseen. Aluksi Matkalainen vain vaeltelee paikasta toiseen etsien turvallista nukkuma/ruoka/opiskelupaikkaa. Vihamielinen ympäristö pitää Matkalaisen koko ajan varuillaan, liikekannalla. Hän elää aistiensa varassa, jokainen rasahdus tai käsittämätön sana saa hänet suunniltaan, mielikuva äidin pannukakusta hiipii kuin varkain mieleen. Lähdön syyt ovat hämärtyneet Matkalaisen päässä ja kaikki toiminta tuntuu merkityksettömältä räpiköinniltä käsittämättömyyden suossa. Hän kulkee itkien sateessa ja ostaa vain ylikansallisia tuotteita, koska niitä löytyy oman lähikaupan hyllyistä koto-Suomessakin.

-Jatkuvan liikkeen harha

Asetuttuaan aloilleen saattaa Matkalainen kuitenkin ajan myötä muuttua Oleilijaksi. Asukkaaksi tai Kansalaiseksi hänestä ei olisi, sillä ei hän vieläkään oikein ymmärrä eikä osaa mitään, mutta varovainen haparointi kohti tyyneyden tilaa on alkanut. Hän oivaltaa ettei hän ole yksin, että on olemassa muitakin matkalaisia, joiden kanssa hän saattaa jakaa

hämmennystään ja jotka osaavat antaa hyödyllisiä vinkkejä (Matkalainenhan vielä tässä vaiheessa pelkää kysymistä ja kontaktia "natiivien" kanssa enemmän kuin mitään muuta, niinpä toisen tai kolmannen käden valmiiksi suodatettu tieto otetaan vastaan riemuiten). Matkalaiset kerääntyvät ryhmään ja karkottavat koti-ikävää joukon voimalla. Tämä kasaantumisilmiö saattaa kuitenkin keskeyttää muuttumisprosessin, eikä Matkalainen koskaan saavuta Oleilijan olotilaa, vaan alkaa aktiiviseksi Matkaajaksi. Matkaaja tuudittautuu pysyvään matkustamisen harhaan, hän syöksyy valokuvaamaan Aitoa Luontoa ja kerää jännittäviä sekä mielellään aavistuksen vaarallisia kokemuksia matkapäiväkirjansa sivuille. Matkaaja tarkastelee natiiveja turvallisen etäisyyden päästä, mielellään linssin läpi, ja pudistelee hymyillen päätään niiden eriskummalliselle käytökselle muiden matkaajien kanssa. Matkaajat ovat ovelia vintiöitä, he osaavat kääntää oman toiseutensa näppärästi muiden toiseudeksi.

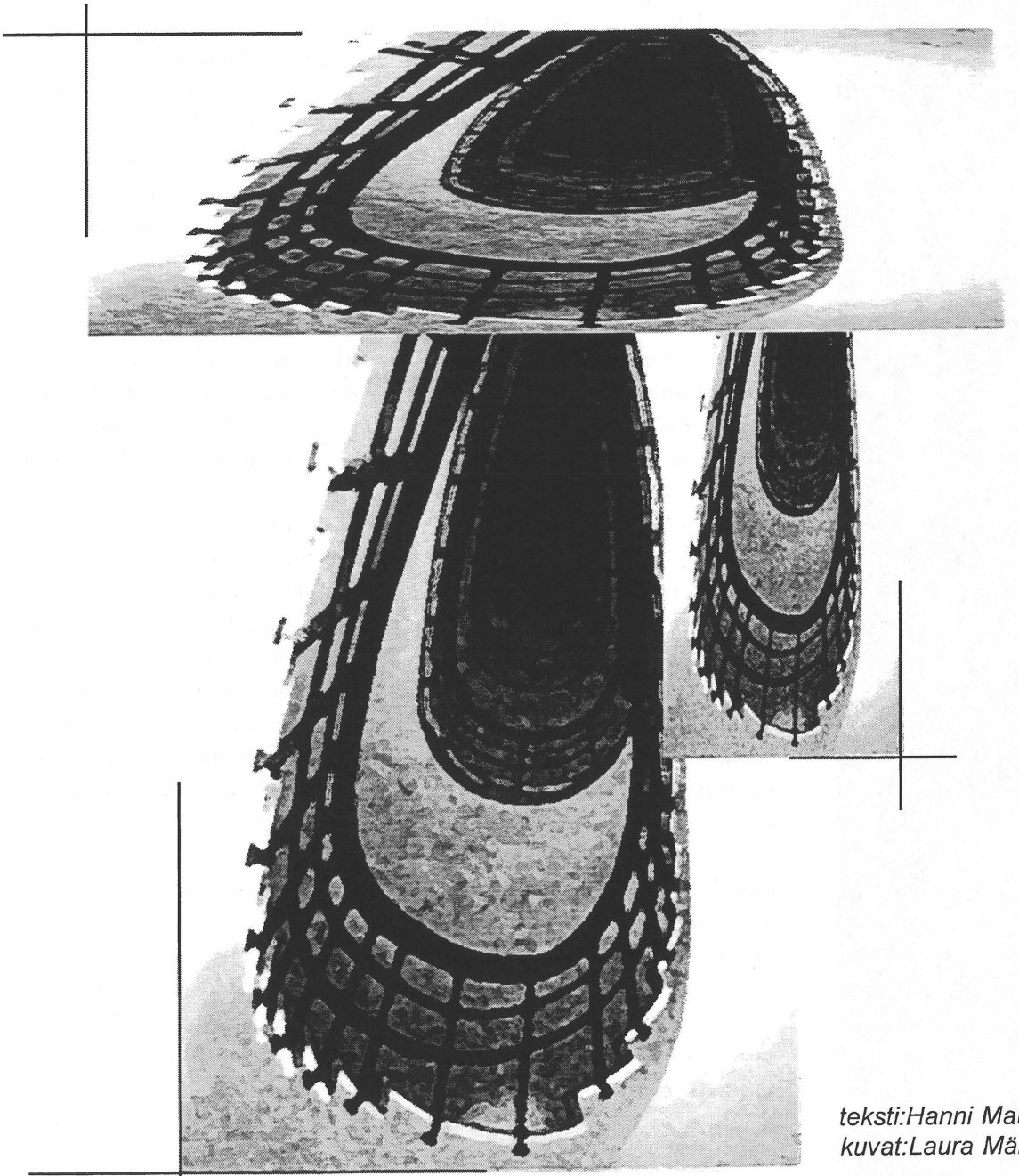
- Pysähdys

Ryhmittäytyminen muiden matkalaisten seuraan on kuitenkin mahdollisesti vain välitila, jossa tovin kypsyttyään ja rohkaistuttuaan individuaali Matkalainen alkaa kömpelöllä tavallaan hakea kontaktia myös paikallisten asfaltintallaajien kanssa ja nähdä matka-oppaassa esiteltyjen stereotyyppien taakse. Hän oivaltaa että ihmisiähän nämäkin ovat, ja vaikka maa on toinen, niin elämä pyörii sielläkin tiettyjä logiikan sääntöjä noudattaen - vaikka nämä säännöt ovatkin ehkä erilaiset kuin kotona. Hän ei enää jaksa juosta kamera olallaan paikasta toiseen, vaan luottaa siihen että aikaa on loputtomiin, talot ja vuoret pysyvät paikallaan. Hän on huomaamattaan pysähtynyt, jäänyt ihmettelemään jalkakäytävän reunaan liimautuneen lehden selkeää muotoa. Jokainen päivä tuntuu merkitykselliseltä, vaikka mitään ei varsinaisesti tapahdu. Arki imaisee Oleilijan pehmeään syleilyynsä. Toki Oleilijaksi muuntunut ex-Matkalainen vieläkin ajattelee kotimaataan, mutta kaihoisaan tunteeseen sekoittuu nyt myös pelkoa, paluun pitkä varjo hipaisee Oleilijan olkapäätä.

- Onko kärsimyksellä loppua?

Päivät vieraan maan kamaralla kuluvat, lähestyvät loppuaan. Matkailija piirtää innostuneesti rukseja kuluneiden päivien päälle, vaikka "hauskaa on ollut", on hänellä jo kiire päästä kotiin kehittämään valokuvia ja kertomaan siellä odottaville ystävilleen eksoottisia tarinoita vieraasta maasta. Oleilijakin tuntee ilmassa outoa sähköä, hän tietää mitä on tulossa, mutta yrittää kieltää totuuden. Hän välttelee allakoita, venyttää

päiviä öiden kustannuksella ja kehittelee päässään toinen toistaan absurdimpeja tekosyitä, jotka pakottaisivat hänet jäämään. Mikään ei kuitenkaan auta. Kun lähdön päivä koittaa, Matkailija ja Oleilija astelevat rinta rinnan lentoterminaaliin ja muutamassa tunnissa pölähtävät ulos aikavääristymän toisesta päästä, löytävät itsensä harhailemasta Helsinki-Vantaan lentokentällä. Toisen kärsimys on loppunut, toisen vasta alkaa. Kumpikaan heistä ei kuitenkaan kadu lähtöään ulkomaille. He molemmat ajattelevat, että vaihto-oppilasvuosi oli rikastava kokemus ja uskovat palaavansa sinne joskus takaisin, toinen lomamatkalle ja toinen ehkä jäädäkseen. Lähteminen kannattaa aina, niin suuntaan kuin toiseenkin.

teksti:Hanni Maula
kuvat:Laura Mäkelä

EDWARD MUNCH

Huutoa ilman ääntä

Syyskauden päänäyttely Ateneumissa, *"Edward Munch ja wardemynde"* on avoinna yleisölle vielä ainakin tammikuun loppuun saakka. Vaikka kyseistä näyttelyä ei ehtisikään Suomessa enää näkemään, kannattaa Norjassa vieraillessaan poiketa "Munch"-museossa, Oslossa, jossa suurin osa teoksista näyttää olevan pysyvästi esillä. Helsingin näyttelyn rikkain anti oli ehkä se, että useat sarjassa tehdyt ja toisiinsa liittyvät maalaukset oli saatu paikalle ja näin näyttelystä muodostui harvinaisen ehyt kokonaisuus. Koska Munchin ehkä kuuluisinta teosta "Huutoa" ei näyttelyssä nähty, saattoi katselija rauhassa sijoittaa uteliaisuutensa hänen muihin tuotoksiinsa. Toki paikalla oli kuitenkin useita muitakin hänen merkkiteoksiaan, kuten "Kylpijöitä" ja "Eros ja Psykhe", joka muuten komeilee Helsingin näyttelyn julisteessa.

Munch herättää mielenkiintoa persoonana, kuten aikalaisensa Vincent Van Gogh. Suuret taiteelliset tuotokset ja aikansa normeja rikkova tyyli verottaa usein taiteilijan omaa henkistä kapasiteettia. Ja aivan kuten Van Gogh, myös Munch kärsi mielenterveydellisistä ongelmista. Munch kuitenkin selvisi pelkotiloistaan ainakin siinä määrin että jatkoi elämäänsä hermoromahduksen jälkeen vielä monta vuosikymmentä ostamallaan rauhallisella maalaistilalla.

Munchin taide on ainakin osittain hyvinkin ahdistavaa katseltavaa, eivätkä useatkaan hänen teoksistaan ole "Madonnan" tai "Huudon" kaltaisia posterisuosikkeja. Ainakaan en itse ripustaisi seinälleni esimerkiksi teoksia sarjoista "mustasukkaisuus" tai "intohimo", joissa tunteet on viety äärimmilleen, seurauksena usein verenvuodatusta. Munchillä lienee ollut myös joitain ongelmia vastakkaisen sukupuolen edustajien kanssa koska hyvin monessa teoksessa juuri nainen on pettämässä miehensä selän takana tai jossain määrin psykopaattinen nainen on tappanut miehen. Näyttely vaikutti ovelta vilkaistuna yhdeltä värien kakofonialta ja sekasotkulta, mutta kun pysähtyy tarkastelemaan yksittäisiä maalauksia, huomaa että Munch osaa käyttää myös hyvin harmonisia väriyhdistelmiä (esim. "Kylpijät"). Hänen maalauksiensa lisäksi näyttely sisältää valokuvia Munchista ja hänelle läheisistä ihmisistä sekä seuraa tarkasti "Kylpijöiden" valmistusta mustavalkoisella valokuvasarjalla. Tämä teos herätti aikanaan suurta pahennusta alastomuutensa ja ehkä myös homoseksuaalisen värähtelynsä vuoksi. ¨

Suomen taiteen museo *Ateneum* sijaitsee Kaivokatu 2:ssa ja on avoinna ti-pe klo 9-18 , ke-to klo 9-20, la-su klo 11-17 ja ma suljettu. www.fng.fi/

teksti:Pirjo Savilahti

ERLEND LOE

Palkittu Supernaiivi (Like, -98) on norjalaisen Erlend Loen läpimurtoromaani. Supernaiivi on kertomus 25-vuotiaasta miehestä, joka huomaa elävänsä merkityksetöntä ja tyhjää elämää. Nimettömäksi, muttei tuntemattomaksi, jäävä päähenkilö alkaa järjestelmällisesti kartoittaa ongelmiaan ja asioitaan. Avuksi käyvät niin punainen pallo kuin suhteellisuusteoriakin.

Loe kirjoittaa yksinkertaisesti ja ironisesti monimutkaisista asioista. Päähenkilöllä on yksi hyvä ystävä, yksi huono ja yksi o.k. veli. Lisäksi on pikku-Borre ja tyttöystävä toivomuslistalla. Henkilöiden taustat jäävät toisarvoisiksi, mutta ajatukset sen sijan tulevat tutuiksi. Tärkeämpää on kanssakäyminen ja pohdinnat, joihin jokainen tuo oman arvokkaan lisänsä. Naiivin tekstin taakse kätkeytyy taitava tasapainottelu lasten ja aikuisten maailmojen välillä. Päähenkilö kuvastaa aikamme ahdingossa elävää x-sukupolvea, jolla on aikaa etsiä elämän tarkoitusta ja turhautua. Virkistävästi kirja poikkeaa trendikkäästä tavasta viihdyttää seksillä ja väkivallalla. Kirjassaan Loe pilkkoo maailman pienemmiksi ja helpommin nieltäviksi palasiksi, säilyttäen pilkkeen silmäkulmassaan.

teksti:Petti Erkkola

Supernaiivi